॥६८॥६९॥ ७०॥ ७१॥ ७२॥ गुणाः इंद्रियाणि तदभिमानिन्यो देवताः पृथिव्याद्या इत्यर्थः ॥७३॥ ७४॥ ७५॥ ७६॥ ७७॥ शैक्षेण उदात्तादिधर्मवता ॥७८॥ ७९॥ ८०॥ ८१॥ ८२॥ ८३॥ अर्धेनेति ओघवतीनाम नदी भविष्यतीति शेषः॥ योगोहीति योगसिद्धेयमतः शरीरद्वयं करिष्यतीत्यर्थः ॥८४॥ ८५॥ ८६॥ पंचेति स्थूलभूतान्यतिक्रम्य आतिवाहिकान् सूक्ष्मभूतमयान्

सुदर्शनस्तु मनसा कर्मणा चक्षुषा गिरा ॥ त्यक्तेर्ष्यस्त्यक्तमन्युश्च स्मयमानोब्रवीदिदं ॥ ६८ ॥ सुरतं ते स्तु विप्राग्र्या प्रीतिर्हि परमा मम ॥ गृहस्थस्य हि धर्मो ग्र्यः संप्राप्तातिथिपूजनं ॥ ६९ ॥ अतिथिः पूजितो यस्य गृहस्थस्य तु गच्छति ॥ नान्यस्तस्मात्परो धर्म इति प्राहुर्मनीषिणः ॥ ७० ॥ प्राणा हि ममदारश्च यच्चान्यद्विद्यते वसु ॥ अतिथिभ्यो मया देयमिति मे व्रतमाहितं ॥ ७१ ॥ निःसंदिग्धं यथावाक्यमेतन्मे समुदाहृतं ॥ तेनाहं विप्र सत्येन स्वयमात्मानमालभे ७२ पृथिवी वायुराकाशमापो ज्योतिश्च पंचमं ॥ बुद्धिरात्मा मनः कालो दिशश्चैव गुणा दश ॥ ७३ ॥ नित्यमेव हि पश्यंति देहिनां देहसंश्रिताः ॥ सुकृतं दुष्कृतं चापि कर्म धर्मभृतां वर ॥ ७४ ॥ यथैषा नानृता वाणी मयाद्य समुदीरिता ॥ तेन सत्येन मां देवाः पालयंतु दहंतु वा ॥ ७५ ॥ ततो नादः समभवद्दिक्षु सर्वासु भारत ॥ असकृत्सत्यमित्येवं नैतन्मिथ्येति सर्वतः ॥ ७६ ॥ उटजात्तु ततस्तस्मान्निश्चक्राम स वै द्विजः ॥ वपुषाद्यं च भूमिं च व्याप्य वायुरिवोद्यतः ॥ ७७ ॥ स्वरेण विप्रः शैक्षेण त्रीन्लोकाननुनादयन् ॥ उवाच चैनं धर्मज्ञं पूर्वमामंत्र्य नामतः ॥ ७८ ॥ धर्मोहमस्मि भद्रं ते जिज्ञासार्थं तवानघ ॥ प्राप्तः सत्यं च ते ज्ञात्वा प्रीतिर्मे परमा त्वयि ॥ ७९ ॥ विजितश्च मृत्युर्योयं त्वामनुगच्छति ॥ रंध्रान्वेषी तव सदा त्वया धृत्यावशीकृतः ॥ ८० ॥ न चातिशक्तिस्त्रैलोक्ये कस्यचित्पुरुषोत्तम ॥ पतिव्रतामिमां साध्वीं तवोद्दिक्षितुमप्युत ॥ ८१ ॥ रक्षिता त्वद्गुणैरेषा पतिव्रतगुणैस्तथा ॥ अधृष्या यदियं ब्रूयात्तथा तन्नान्यथा भवेत् ॥ ८२ ॥ एषा हि तपसा स्वेन संयुक्ता ब्रह्मवादिनी ॥ पावनार्थं च लोकस्य सरिच्छ्रेष्ठा भविष्यति ॥ ८३ ॥ अर्धेनौघवती नाम त्वामर्धेनानुयास्यति ॥ शरीरेण महाभागा योगो ह्यस्यावशे स्थितः ॥ ८४ ॥ अनया सह लोकांश्च गंतासि तपसार्जितान् ॥ यत्र नावृत्तिमभ्येति शाश्वतांस्तान्सनातनान् ॥ ८५ ॥ अनेन चैव देहेन लोकांस्त्वमभिपत्स्यसे ॥ निर्जितश्च त्वया मृत्युरैश्वर्यं च तवोत्तमं ॥ ८६ ॥ पंचभूतान्यतिक्रांतः स्ववीर्याच्च मनोजवः ॥ गृहस्थधर्मेणानेन कामक्रोधौ च ते जितौ ॥ ८७ ॥ स्नेहो रागश्च तंद्री च मोहो द्रोहश्च केवलः ॥ तव शुश्रूषया राजन्राजपुत्र्या विनिर्जितः ॥ ८८ ॥ भीष्म उवाच शुक्लानां तु सहस्रेण वाजिनां रथमुत्तमं ॥ युक्तं प्रगृह्य भगवान्वासवोप्याजगाम तं ॥ ८९ ॥ मृत्युरात्मा च लोकाश्च जिता भूतानि पंच च ॥ बुद्धिः कालो मनो व्योम कामक्रोधौ तथैव च ॥ ९० ॥

लोकान्प्राप्स्यसीत्यर्थः ॥८७॥ राजन्नित्यृषिराजत्वात् राजजामातृत्वाद्वा संबोधनं ॥८८॥८९॥ बुद्धिरित्यादावपि जितेत्यनुषंगः ॥९०॥

Digitized by Google